

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " —
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Še nekaj o požarih.

Res je, kakor smo uže omenili v št. 46. našega lista, da mora vsako, naš bedni narod ljubeče srce britkost napolniti, ko vidi, kako se priprosto ljudstvo malo briga za varnost pred ognjem. Le tedaj tarša, ko je že prepozno; — po toči zvoniti, pravi pregovor, je zaman.

Ker smo pa že zadnjič naveli in dokazali glavne in skoraj navadne vzroke požarov, tedaj ne mislimo o tem še jedenkrat govoriti, spregovorimo rajši danes še na dalje, kako bi se vendar dalo tolikim požarom v okom priti in ljudstvo tolicih rev očuvati, kar smo že nekoliko zadnjič omenili.

Tedaj naj sledi naš kratki nasvet z ozirom še na nekatere vzroke ognja.

Kakor smo rekli, so otroci glavni vzrok požarov. Na te je tedaj treba vsa pozornost obračati, ter pred njimi užgalice dobro skriti. Vsaj vemo, kako se nespameten otrok vse preobrne, da le kaj iztakne, s čemur more tako ali tako škoditi, dasiravno tega nevedé. Pa ne samo otroci, temuč že nekoliko odraščeni dečki — pastirji ali kdor si bodi — so še skoraj naj bolj nevarni; kajti zdaj, ko so žveplenke tako male cene, nosi že vsako pastirče polno pest sesutih užgalic po oguljenih žepih; iz šale si jih praskajo doma poleg lesene koče, ali kje drugej, naj raj pa blizo slame. Kako lahko glavica odleti, in prej ko bi se nadjal, pokaže se ti rudeči zubelj iznad strehe. Še hujši, taki pobalini se zdaj po leti vlačijo na svišli v suho seno spat. O nespametni gospodarji, da ste tako kratkovidni in pustite take postopače spat hoditi v tako nevarne kraje. Ali ne pomislite toliko, da jih

pošljete po pogubni požar za celo vas. Zategadelj se ni čuditi, da marsikteri pravi: pusti ga, pusti, se bo pa jokal, če mu užgalice vzameš, ako hočeš fantalina pokarati zaradi neprevidnosti. Brezovko takim pobalinom, ki mesto denar hraniti, za užgalice potrošajo, in videli boste, da bo pomagalo.

Marsikje se nahajajo po lesenih kočah peči brez strehe ali šij nad vhodom, mesti teh pa večkrat slama in brlog. Vkljub temu vendar prismojene gospodinje netijo v peči, da se plamen visoko proti strehi stega, ter pogubne iskre rojijo s peči, ko buče iz panja, predno rojijo. Ali kar je naj večja nespamet, popuste ogenj, ter grede ali na delo ali po vasi klepetat. Vsled tega se večkrat prigodi, da se drva vnamejo in potem streha. Včasih je bila tudi zabela vzrok ogoja. Gospodarji in gospodinje, pazite vendar na ogenj, vsaj je vam na korist, ter si popravite pri peči, kar je neobhodno potreba. Posvarite žene, bolj opreznim biti, to se ve, da morate tudi sami previdni in skrbni biti za varnost. Tudi vi možaki ste dokaj nevarni s šembranimi pipami ali smodkami. Kajti tudi tabak je večkrat kriv te velikanske nesreče. Tudi med vami so nekteri žalibože, da le premnogi, ki meni nič tebi nič z gorečo pipo, včasih še z živim ogljem na vrhu, v naj nevarniša poslopja brle, češ saj nisem še nikoli nič zapalil. Kje hoče še večjo neumnost za izgovor iskati? Kako moreš vendar biti za boga milega tako predrzen in si svest svoje brige? Menda ne pomisliš, da je k temu ena sama, nezatna iskrica, da ti potisne tebi in tvojemu bližnjemu beraško palico v roke. Pa kaj se če, ko tudi tukaj nobeno svarilo nič ne izda. Le kje ste ljuba modrost in previdnost!

Zuano je vsem čitateljem našega lista, kako barbarično so naše vasi postavljene. (dasi v tem oziru jako škodljivo in pogubno), Hiše so raztresene, kakor bi jih vrane skup znosile. Ne mislimo pa tukaj na lepoto hiš, temuč na pravilno lego hiš. Priproste naše borne vasi so tako zidane, kakor da bi Bog ve v katerem stoletju živeli. Komur se zljubi, pa si postavi hišo, hlev ali kozolec na najbolj nepripravnem kraju. Ena hiša stoji s čelom na pot obrnjena, ena na hribu, dalje je poleg pota, ki še imena tega ne zasluži, sredi vasi kup gnojá ali kaka mlaka. Nikjer nič razuma, ampak povsod le nevednost.

Koliko nepotrebnege poslopja in brloga najdemo po vaseh. Ker nima nihče zoper to, zida in postavlja vsak po svoji glavi. Ali je hiša poleg pota ali lópa za nastilo, to mu je vse eno. Tako nastajajo tedaj nepotrebne strehe, ki o priliki ognja navadno veliko pomorejo, da se ogenj hitro razširi, ter se ne da tako hitro ukrotiti. Navadno so zagorske vasi najbolj aerodno postavljene, kjer vode še o moči primanjkuje. O požaru se vendar mora skoraj vsa voda po nepotrebem znositi za nič vredni brlog, ko se najbolj potrebuje uže gorečo hišo oteti. Nevedni kmet menda misli, ako ima dvojico trhlenih, pod kako čisto nepotrebno streho shranjenih tramov, da je Bog si ga ve, kako premožen. Ob ognju pa sprevidi, da je le neumno postrešje vzrok, da mu je pogubonosni ogenj lično hišico vpepelil.

Da bi se enkrat takemu neredu gledé zidanja in gradbe po vaseh duški zaprli, menimo, da bi ne bilo napčno, ko bi zavarovalna društva skrbela za pravi red pri pohištvi, da bi vsako nepotrebno zgradbo odstranila, ter da bi prepovedala staviti lope ali svisle

Šest vprašanj o posvečevanju nedelj in praznikov.

Spisal

P. E. H. O. S. B.

II.

(Dalje.)

Kaj veli tretja zapoved božja?

Mnogo ljudi greši proti tej zapovedi, ne da bi se tega greha zavedali. Čestokrat si domišljujejo, da to ali óno, kar so storili, nij grešno, a vendar je večja ali manjša pregreha proti tej zapovedi božji.

Izgovor z nevednostjo zapovedi ne obvelja, ne pred Bogom ne pred ljudmi, kajti njih prva dolžnost je, poučiti se o zapovedih božjih. Kako bi bilo z ljudmi, ako bi vsakdo rekel: to nij pregrešno, ter potem tako ravnal! Bog sam pravi: Pot, katera se ljudem pravi pot dozdeva, pelje v pogubo (Pregovori 16, 25.) Kakor smo sploh dolžni vse naša dejanja tako uravnati, da se popolnem strinjajo z božjimi zakoni, kajti on je naš gospod, isto tako in še bolj moramo paziti na spolnovanje tretje

božje zapovedi. Premislimo torej malo natančnejši, kaj Bog v tretji zapovedi ukazuje.

V tretji zapovedi je, kakor katekizem učí, prepovedano:

1. Hlapčevska dela brez potrebe in dovoljenja opravljati.

2. Vsa druga opravila, katera tega dné svetost oskrunijo ali njega praznovanje zavirajo. —

Ta dva velevažna stavka hočemo obširniše razložiti.

Prepovedano je toraj prvič:

Opravljanje hlapčevskih del brez potrebe in dovoljenja.

Pri branji teh vrstic nehoté se vpraša človek: kaka opravila pa so hlapčevska. Hlapčevska opravila so óna telesna dela, katere spadajo v področje: služabnikov, delavcev, kmetov in rokodelcev, in sicer: opravila v hiši, hlevu, na polji ali vrtú; dalje razna dela rokodelcev, kakor na pr. črevljarjev, mizarjev, ključarjev, kovačev itd., v kratkem povedano: vsa dela pri katerih je bolj izurjenih telesnih moči in čilih udov nego izobraženega duha

treba, in katera opravila bolj telesnemu nego dušnemu blagostanju koristijo.

Ona opravila pak, katerim je sosebno dušnih moči in sposobnosti treba, kakor na pr. branje, pisanje, študiranje, poučevanje v umetnji ali v znanosti, itd. niso hlapčevska dela, dasiravno si delujoča osoba s tem kaj prisluži; torej je dovoljeno taka dela v nedeljo ali v praznike opravljati, da se le sv. maša ne zamudi.

Da je pa v nedeljo ali na dan kakšnega praznika vsako hlapčevsko delo óstro prepovedano, in da, kdor se té zapovedi ne drži hudo greši, to povedal je naš mili Oče sam. „V ta dan v saboto (po našem v nedeljo ali v dan kakega praznika) ne smeš nikakoršnega hlapčevskega dela opravljati; ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči; ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla itd.“ „Vsakdo, kateri v ta dan kako hlapčevsko delo opravlja, mora umreti“ — tako glase se besede Gospodove.

Ali so v take dni sploh vsa hlapčevska opravila brez izjeme prepovedana? Ne, okoliščine so včasih take, da je človek prisiljen

za krmo poleg potov, kjer bi se znalo tako ali tako zatreniti. Vsaj bi bilo to društvom tudi koristno, ker pri ognju gre tudi za društvene koristi. Kjer bi se pa imela nova poslopja postaviti, naj bi se gledalo, da se dobro zoper ogenj postavijo, da bodo k lepoti in prilična v vsakem obziru. To bi menda vendar ne prizadajalo nobenemu velikih stroškov, k večem neprirčnost. To pa nič ne de, bolje je 30 korakov daleč iti po krmo, da se le o požaru zategadelj dá znabiti drugo poslopje ohraniti, kakor pa da vse ogenj uniči.

Ako bi tega ne htela društva prevzeti, bi pa bilo dobro, ko bi bili srenjski župani v to pooblasteni, ki bi določevali, kaj, kje in kako naj se zida. Kar je pa nepotrebnega, naj se na vsak način odpravi.

Naši kraji so sploh kaj revni gledé vode. V nekih krajih še pitne vode nimajo. Kaj hočejo taki o požaru? Svetovati bi bilo, da bi na primernem kraju izkopali kal, kjer bi se o deževnem času voda natekala, in njo bi imeli za živino in varnost. To se ve, da se mora skrbeti, da taka luža vodo drži, ter da se mora v svojem času večkrat iztrebiti. Toliko pa rečemo, kjer je vse to mogoče. Kjer bi pa to ne zadostovalo, bi ne bilo nič napčnega, ko bi se za vsakem poslopjem na primernem kraju napravili kupi prsti, zmešani z vsakovrstno šaro, da se prst rahla ohrani. Ta prst bi se rabila o požaru, ko že vode primanjkuje, ali za žrjavico že pogorelega poslopja vdušiti. Kako da je to koristno, so spredvideli pri zadnjem požaru v Dvoru pri Žuženberku, ko se živo oglje ni dalo nikakor vdušiti.

Slednjič še omenimo, kako koristno, da še neobhodno potrebno je, da si vsaka občina vsaj po eno brizgalnico omisli. Mislimo, da to bi ne bilo ravno težko doseči. Po pravilih banke „Slavije“ dobodo občine gasilno orodje po srečkanju, v katerih so gospodarji za 10.000 gld. zavarovani. Tedaj, komur je mogoče naj se zavaruje pri „Slaviji“, slovanski banki, in v malo letih znajo marsiktere občine gasilno orodje dobiti.

Ali pa naj bi se vsako leto prostovoljni darovi nabirali in tako bi se dalo sčasoma kupiti, kar bi se o takem slučaju lahko v roke vzelo. Boljši je enkrat neslano kositi, kakor pa da mu ogenj beraško palico v roke potisne.

Ne moremo skončati, da bi ne omenili in opomnili ljudstva, da bi o pažarih tako brez glave ne delalo. Ko namreč zadoni na ušesa „ogelj!“ zgubi večina ljudi vso pogumnost,

ter vsakdo le skrbi, kako bi svoje rešil; da bi šel hitro gasit, to mu še v glavo ne pade, dasi znabiti njegovo ne bi vnelo se, ko bi dve uri gorelo.

Vemo, kak strah povzroči besedica „goril!“ Vendar človek ne sme obupati, temuč mora hiteti na kraj pogorišča, da se prepriča jeli se dá ogenj ustaviti ali ne. Ako ni prepozno, naj se dela na vse kriplje, da se pogasi. Če je pa to že prepozno, naj se še-le skrbi oteti, kar se dá. To pa rečemo, ako začne gorjeti v viharni noči, tedaj naj se le skrbi rešiti se.

Toliko tedaj še o požarih. Ako zna kdo za boljši svet, kako tolikim požarom v okom priti, bode nas veselilo, če nam svoje mnenje naznani. Prosimo.

Vse čast. bralce pa prosimo, naj skrbijo, kolikor je mogoče, da se naš revni kmet obvarje tolicih nadlog. Molimo jih tudi, da bi priproste ljudi seznanili z vsebino današnje številke „Slovenca“ in št. 46, da bi potem varno rabili ogenj. Sv. Florijan pa bodi naš pomočnik v tacihi slučajih.

Politični pregled.

V Ljubljani 12. junija.

Avstrijske dežele.

Dualizem. Koliko škoduje dualizem Avstriji, kako ovira vsako preuredbo, obtežuje vsako vredjeno vladanje, nam kaže najbolj Bosna in Hercegovina. Zavoljo male ustaje v Krivošćiji, zaradi nekaterih nezadovoljnih v Hercegovini in Bosni je bilo treba toliko žrtev, toliko debat to stran in onstran Litave, pa še sedaj ne vedo, kako bi vladali deželo, pod katero polovico vlade spadate. Ako novi državni denarstveni minister Kalaj ne naredi tukaj reda, bomo ostali pred vsem svetom na sramoti. Avstrija je v 200 letih veliko zemlje pridobila od Turškega in znala vrediti osvojeno zemljo, a tačas pa tudi ni bilo zavornice onstran Litave pri državnem vozu.

Iz Brna se poroča, da v okraji Nikolsburškem tako pogosto gori, in je sklepati, da hudobna roka zažiga, zato je oklican tam nagli sod (Standrecht).

Nabera vojakov v Bosni. V Fojnici jih je prišlo 153 naberi podvrženih I. razreda in 65 II. razreda, 40 jih je hotelo prosto vstopiti a izbrali so jih 8. — Ko so jih odbirali po srečkanji, dopolnili so število 19, kolikor je ta kraj zadelo, in potrdili so še 4 može, kateri niso spadali med

oddajance. V nabiralnem okraji Bělina potrdili so jih 60. V okraji Gradiškanskem je včeraj minulo srečkanje prvih 6 starostnih let, od 6 prostovoljcev so potrdili 2.

Vnanje države.

Nemčija, Avstro-Ogerska in Italijansko so baje zastran Egipta složne v teh točkah: 1. Konferenca brez Turčije ne more biti. 2. Ugovarjal ne bode nihče, ako Derviš paša in veljaki odstavijo Khedivo in narosto njega postavijo Halim-a ali koga drugega. 3. Ako Derviš-paša ne opravi ničesa, more le Turčija posredovati z orožjem. 4. Ako izvrši Derviš paša svojo nalogo, in Turčija odhod tujega brodovja, bodo te tri velevlasti Turčijo diplomatično podpirale.

„Times“ pa poroča, da se je bati hudega, kakor brž se Arabi prepriča, da se nima nadejati koristi od turškega poslanstva. Ako se Khedivo ne dá pregovoriti, da potuje v Aleksandrijo, tarnala bode Evropa nad zločinstvom, za katero ste odgovorni Anglija in Francija. (Ali mislijo mar namestnega kralja umoriti?)

Kakor poročajo 12. t. m. telegrami iz Aleksandrije, bil je v nedeljo mej Evropejci in domačimi prebivalci velik boj, pri katerem je bilo ubitih okoli 20 oseb, in več tudi ranjenih. Čez 5 ur prišli so še le vojaki in razporedili rassajalce. Angleški konzul Cookson pa grški konzul in italijanski podkonzul so težko ranjeni, inženir angleške oklopnice Superb imela je po noči iti v luko in na suho dejati 200 angleškov vojakov v varstvo konzulata, angleške podložnike pa vzeti na barko.

Iz Belega grada. 11. t. m. so bile dopolnilne volitve za skupščino, in 18. ima zopet biti seja, tako da bode do prihoda novovoljenih in sestanka skupščine 7 dni. Opozicija je razposlala več agentov, da delajo za novo izvolitev radikalcev. Za gotovo smatrajo, da bodo volitve izpale tako, da bode skupščina sklepčna in mogla na dalje delovati, radikalci so se namreč dali voliti, a k sejam demonstrativno niso prihajali.

Iz Petrograda se naznanja, da je Ignatjev odstavljen in grof Tolstoj imenovan za ministra notranjih zadev.

Izvirni dopisi.

Iz Hraša pri Smledniku 5. maja. Četrtek, 1. junija, ko je pobila toča po Šmartniški fari pri Kranji, ni bila s tim zadovoljna,

delati v ta dan, a v tem se ne pregreši proti tretji zapovedi božji ali prvi cerkveni, kar se že iz besed čestokrat navedenih razvidi: Prepovedana so hlapčevska opravila brez potrebe in brez postavnega dovoljenja. V teh besedah izražena je toraj že misel: Tudi v nedeljo ali v dan kakega praznika so hlapčevska opravila dovoljena, ako je resnično treba, da se še ta dan ugotovijo, in ako je to od ljudi dovoljeno, kl imajo pravico to storiti.

Okoliščine pak, ki dopuščajo taka dela, so: 1. Smejo se opravljati dela, ki se v večjo čast Božjo storé; na pr. zvonjenje, lepšanje altarjev pri javnih procesijah itd. 2. Ako blagor našega bližnjega tako delo zahteva, kakor na pr. postrežba bolnikom, rešenje kakega človeka iz smrtne opasnosti ali pa, ako se s tem ubogim ljudem pomagá. Toda pri zadnjem slučaju treba je paziti na to, da je opravljanje onih hlapčevskih del le dovoljeno, ako so vbojemu prav v nedeljo treba, nikakor pa ni dopuščeno sploh za uboge v tak dan delati, kajti potem takem rekel bi vsak rokodelc,

vsak delavec „za ubožce delam“. 3. Dovoljeno je še vsim onim v nedeljo ali v dan kakega praznika hlapčevska dela opravljati, katerim ni mogoče brez njih samega sebe ali svojo družino rediti. Isto tako dovoljeno je opravljanje tacihi del, ako se s tem človek kake nesreče, bodi si na zdravji ali na posvetnih posestvih reši.

Okolnosti primorajo torej uboga dekle, hlapce in delavce, da na pr. na kak sveti dan svojo obleko čedijo ali zboljšujejo, ali katero drugo delo opravljajo, da le vsled tega ne zamudé tega storiti, kar cerkev ta dan velevala. Okolnostim pripisujejo se tudi dela, kakor na pr. gasenje pri kakem ognju, rešenje stvari pri kakej povodnji itd. Končno omeniti je še, da je tudi dovoljeno opravljati vsa ona hišna dela, katera so neizogibno potrebna na pr. pospravljanje soban, kuhanje in oskrbljevanje domačih žival. Pregrešno pa je opravljanje tacihi hišnih del, katera niso neizogibno potrebna, kakor na pr. pomivanje sobnih tál, pranje, sušenje in likanje obleke in perila,

pečenje kruha, ali kositi ter senó domov voziti, kakor tudi grozdje trgati. Sploh vsa taka dela.

Opravljanje hlapčevskih del ni pregrešno, ako je to kdo dovolil, ki ima pravico to storiti. Ako je namreč dvoumno, je li na pr. pregrešno v nedeljo ali na dan kakega praznika senó ali žito domov zvoziti ali ne, treba je zato dovoljenja prositi. Tega dovoljenja dati pa nima pravice morda okrajni glavar ali župan, temveč le duhovna gosposka; škof ali župnik. —

S tem torej, da, bodi si katera koli, posvetna gosposka dela hlapčevska opravljati dovoli (seveda v nedeljo ali praznik), nikakor še ni dovoljeno, marveč treba je, da poprej okrajno glavarstvo ali da občinski odbor pri duhovski gosposki tega dovoljenja poprosi. Kajti v duševnih stvaréh (in to je tudi posvečevanje nedelj in praznikov), podvržena je isto tako vsaka posvetna gosposka dušnej, kakor posamezni katoličan. (Dalje prih.)

temveč se je vlekel nesrečni oblak čez Savo in je naredil tako dolgo prasko, da take še ne kmslo. V tukajšnji Smedniški srenji so prizadete tri davkarske občine: Terboje, Hraše in Zapoge. Vzela tukaj ni ravno na široko, vendar je nekaterim zemljakom, ki imajo polje v prizadeti legi, skoraj vse potolkla. Veliko reži in pšenice se mora pokositi, drugi pridelki so močno poškodovani, med katerimi je tudi fižol, ki mu ni več pomagati. Vbogi kmetič, ki si je lansko leto z znižanjem davka nekoliko opočil, je vnovič v stiski in zadregi, zakaj veliko jih je, ki so na novino že naposodo jemali, ali si živeža iskali. Toča se je drla naprej in je pobila velik del Vodiške fare, se vsula čez Dobèa, Terzin in naprej doli.

Pri tej priliki naj nekaj opomnim, kar bi gotovo vbogemu, od toče poškodovanemu kmetu v korist bilo, namreč da znižanje davka zaradi toče od vlade vselej prepozno pride; največkrat še le drugo leto po toči. To je napačno. Zdaj ko bo kmetovalec mogel dragih semen iskati, si živež kupovati in ne bo imel s čim si delavce plačevati, zdaj mu je treba pomagati. Visoka davkarija naj bi toraj tolikanj pohlata, da bi bili davki zaradi škode storjene po toči vsaj v zadnjih kvartih l. l. znižani ali odpuščeni. Pozna pomoč je le na pol pomoč; zakaj nesrečni mora na posodo iskati in obresti plačevati, če se davek od njega tirja. Izgled naj lepši k temu dajejo naš presvitli cesar, ki v vsaki zadregi prvi pomagajo in na ta način nesrečo zdatno zmanjšujejo.

Res je sicer, da je reč malo težavna, da pride na tisoče parcel pregledati, in vsaki, kateri v tej reči kolikanj umé, dobro vé, da to v naglici ne more biti storjeno; nekoliko bi se pa morda vendarle prihitelo, in ako drugače ne, naj bi se gosp. vradnikom o takih zadevah zmožni pomočniki dali.

Zabraniti revščino in oje žalostne nasledké je dandanes eno nar bolj važnih vprašanj, katero zavleči bi vlada kar nič ne imela, da se ne spravijo še tisti na boben, ki so v kljub visokim davkom in v kljub mnogim neugodam svoje posestva vendar le cele in v prejšnjem stanu ohranili.

Iz Štajarske, 8. junija. (Naj veljá kar hoče, mladež mora naša biti.) Navadno se govori o petem kolesu pri vozu, kadar se hoče povedati, da je kaka reč nepotrebna, ali vsaj ne na pravem mestu. In to peto kolo bi smeli mi Slovenci imenovati zloglasni „Deutscher Schulverein“, čegar pomemčevalni namen je vsaj večinoma proti nam obrnen, kateri edini smo še proti njema pre-slabo zavarovani. Z doneski, ki jih ima že nabranih, je že mogoče nekaj storiti, ker se še marsikje ne manjka Judežev, ki za temi groširke stegajo, toraj morajo Slovenci vsekako le pazni biti, in izdajice kar brez usmiljenja svetu objavljati, dasi nam gledé mnogega škodovanja ni ravno treba preveč v skrbéh biti. Vsaj vsak razumen človek zna in vé, da dokler še stojé naše gore in po njih še Slovenec kot gospodar pohaja, dokler se še v cerkvi v našem jeziku pridiguje in mladina slovenski moliti uči, dotlej smo še za boljšo bodočnost vedno zagotovljeni, če le ostanemo vztrajni, domoljubni in značajni. Ako nas niso potujčili v času, ko so milje ločile narodno misleče može družega od družega, ko se je vsak izobražen Slovenec sramoval svojega imena, se nam tega sedaj, ko smo v tem dosti na boljšem, ni treba več toliko bati, kajti v ljudskejšoli se tudi pri vseh naporih za nemštvo koprnečih učiteljev nemški ne bodo naučili, vsaj toliko ne, kolikor bi ti gospodje želeli. Toraj

te „Aufbesserung“ in „Ehrengabe“ dajejo učiteljem čisto zastoj.

Pa vprašali bodo morda ti društveniki, zakaj jim tak slabo prerokujem? Nu zakaj? Nemški, ali sploh germanski in slovanski element sta si v jeziku tolikanj različna, da se tok enega jezika z drugim nikakor spoprijazniti se more. Koliko časa pa že gloda ugonobljajoči ta črv na deblu Lužičkih Srbov! Vse zastoj! Mali narodič se ni le vzdržal, marveč se še krepi in jači, ter skrbi, da postaja tudi materijalno neodvisen od svojih pogubnih zatirancev, in kar tem ni nemogoče, bodo tudi Slovenci zadostovalno vzbujeni in zavedni premogli. Nemci, ako že le želé tolikanj reklamo delati svojemu jeziku, morali bi prvič izbrisati iz njega vse člene ali osebné zaimke, katerih naščina ne pozná. Dalje bi se morali časovni padeži manj raznovrstno, pa to bolj določno izražati in tretjič se odstraniti slednja nemška beseda iz jezika in slovstva in še le potem bi smeli na brzo ponemčenje družih národov, osobito Slovanov, misliti. Sedaj je le prazno kvašenje govorica, da bodo Slovenci duševno velikansko napredovali, ako si osvojé znanje nemškega jezika in literature, kajti novjšegna nemška pisava še izurjenemu znalcu veliko težavo dela, in kako jo hoče razumeti še slabo razvito razsodje selskih otrok? Iz tega je toraj razvidno, da se nam pravega ponemčenja ni tako zlo bati; toda vse drugače je, ako so nam pokvarili tú a tam pravo slovensko mišljenje. V tem pa nam zamorejo dosti škodovati. Ako le piháš in oglje podtikaš, enkrat boš že zanetil, posebno ako je veter ugoden. Isto tako bitudi neprestano hvalisanje nemške kulture, nemškega jezika itd. znalo s časoma poroditi vsaj antipatijo do slovenščine, katero kažejo zlasti tú na meji nižji stanovi, ko govoré svoj „kuheltajč“ namesto slovenščine med saboj. Toraj moramo, kakor sem djal, namenom „Schulvereina“ služeče učitelje poznati. Saj se vsi strinjamo v tem, da je razne jezike, in tudi nemškega dobro znati, pa zaradi tega še ni treba nemški misliti; torej bodemo hitro razvideli, kako bodo v takih šolah, kjer se bo po novejši metodi vtepala nemščina, učenci v drugih predmetih napredovali? Morda toliko, da bodo po dolgem osemletnem šolanju mimo nekaterih nemških besed znali toliko kakor nič! To bo napredek! In komu v škodu? Ljudstvu, národu samemu, ki mora z davki učitelje, tudi Judeže plačevati, in po njih svojo lastno narodnost daviti. Kje drugje je še kaj takega mogoče?

(Konec prihodajč.)

Domače novice.

V Ljubljani, 13. junija.

(Vitez *Schneid*) dobil je valed lastne prošnje dovoljenje, da se sme v z a č a s n i pokoj podati. Ob enem so mu podelili naslov „vladnega svetovalca.“ Zdravje se mu je zdatno zboljšalo, zapustil je Gorico veliko krepkejši, kakor je bil tje prišel, ter se podal na svoje posestvo v Počah blizo Glogneca na Spodnjem Avstrijskem. Meseca avgusta poda se s svojo družino, ki je ostala v Gorici, na svoj gradič v Kamniku. Prijatelji in častilci njegovi bodo gotovo z veseljem sprejeli vse te novice.

(Banket na čast županu g. Petru Grasseliju) bil je v nedeljo sijajen. V krasnih prostorih gostilne „Hotel Evropa“ se je bilo v ta namen zbralo 131 oseb raznih stanov, mestjanov, obrtnikov, kupcev, duhovnikov, doktorjev, vradnikov itd. Med njimi bili so različni narodnjaki, pa tudi možje, ki so se prej prištevati k nasprotni nemško-liberalni stranki.

Zdaj pa spregledujejo, da je za mesto in za prebivalce ljubljanske najboljše, ako lepo složno delajo za javni prid, zato se niso odtegnili veselici, ki je veljala novemu županu, vzetemu iz stranke meščanske. Vojaška godba skrbelá je za prijetno kratkočasje med banketom, ki se je pričel ob eni popoldne. Napitnice pričel je osnoveatelj te veselice, odvetnik dr. Papež z napitnico na presvitlega cesarja; živio-klici, ki so se razlegali po dvorani, in ki so se ponovljali med cesarsko pesmijo, katero je godba zaigrala, pričali so, kako globoko je v srcih Slovencev vkoreninjena ljubezen in zvestoba do presvitlega našega vladarja in cele rodbine njegove. Druga napitnica je veljala g. županu. Napil mu je dr. Zarnik ter omenjal njegovega dosedanega delovanja za narod slovenski in njegovih izvrstnih lastnosti, ki ga delajo zmoglega za ta preimenitni posel, ki je za deželnim glavarstvom naj važnejši in najimenitnejši v celi deželi kranjski. Odgovoril mu je g. župan z napitnico na mesto ljubljansko in prebivalstvo njegovo. Predsednik kupčijske zbornice g. Kušar je omenjal podpore, ki jo narod slovenski dobiva pri sedanji vladi in pri g. deželnemu predsedniku, ter je napil g. deželnemu predsedniku Winklerju. Burni živio-klici so zadoneli po dvorani v znamenje, kako visoko vsi čislamo in spoštujemo načelnika deželne vlade Kranjske. Dr. Tavčar napil je slovenski domovini, omenivši, da se vsi strinjamo v ljubezni do nje, naj si bodo naše misli v drugih obzirih še tako navskriž. Prečital je potem tudi še pesem, ki jo je zložil g. Gregorčič za to priliko mestu ljubljanskemu in njegovemu županu, in ki je bila sprejeta z živahno pohvalo. Župan g. Grasselli napil je potem svojemu namestniku podžupanu g. Fortuni in mestnemu odboru, dr. Krsnik pa vzajemnosti med občinami slovenskimi. G. Klun omenjal je potem sočutja, ki so ga rodoljubi vseh slovenskih pokrajin razodevali o priliki mestnih volitev ter je napil na zdravje vseh vnanjih rodoljubov slovenskih. Prečitali so se potem pozdravni telegrami ki so jih poslali: Dr. Černy v imenu praškega Sokola, akademičky čtenarsky spolek in Malostranska Beseda v Pragu, g. Koder iz Inšpruka, narodnjaki iz Doline in Vipave, Tomšič iz Trsta, Fabian iz Pilgrama, Hrea iz Celovca, Iv. Hribar iz Hrvatskega. Župan je pri tej priliki napil na zdravje narodu českomu, ki ima za sorodni narod slovenski toliko sočutja in navdušenja, in g. Macák zahvalil se mu je napivši na vzajemnost med narodom českim in slovenskim. Sledila je potem napitnico dr. Zarnika na sedanjo vlado in zlasti na njenega predsednika grofa Taaffe-ja. Godba je vnovič zaigrala cesarsko pesem, ki so jo navzoči sprejeli z živahnimi živio-klici in gromovitim ploskanjem; ob enem se je soglasno pritrđilo g. [govorniku, da se je ministerskemu predsedniku grofu Taaffeju telegrafično sporočilo popolno zaupanje zbranih volilcev mesta ljubljanskega. Dr. Dolenc napil je potem pesniku g. Gregorčiču, kteremu se je po nasvetu stavbenega svetovalca Potočnika telegrafično izrekla zahvala za poslano pesmico. Mestni inženir Duffe napil je v českem jeziku na splošno slovansko vzajemnost, g. Železnikar pa mestnemu županu priporočivši mu posebno skrb za stan obrtniški. Sledila je potem napitnica, ki jo je napravil slavni naš pevec in igralec g. Nollí volilcem borilcem ljubljanskim in napitnica dr. Tavčarja na gospo in družino županovo, ki je bila sprejeta z veliko radostjo. G. Kušar spominjal se je potem kupcev in

obrtnikov ljubljanskih, dr. Zarnik pa umrlih dr. Bleiweisa in Jurčiča, katerima ni bilo dano čakati današnjega dne. Za tem je sledilo še več osebnih napitnic; dr. Mošič napil je predsedniku kupčijske zbornice, g. Kušarju, Murnik dr. Zupancu, Petričič dr. Zarniku, dr. Zarnik g. Klunu in državnim poslancem, ki so po svoji moči delali za korist naroda slovenskega in zlasti za izboljšanje stanu obrtniškega, g. Klun pa grofu Hohenwartu, kot voditelju vsega sedanjega političnega življenja, na katerega se pazno ozirajo ne samo udje večine državnega zbora, ampak tudi njihovi nasprotniki levičarji, in s katerim se sme Kranjska po vsej pravici ponašati, da je Hohenwart njen zastopnik. G. Murnik je potem napil gospodom vradnikom, ki so odločili našo zmago pri mestnih volitvah, g. Kušar pa vrlenu narodu hrvatskemu, in slednjič g. Klun dr. Papežu, ki se ni le jako marljivo in neumorno trudil za vreden izid pri volitvah, ampak je bil tudi osnovelec in duša cele današnje veselice. Med temi napitnicami in prijaznimi pogovori poteklo je popoldne in okoli šeste ure zvečer so se vdeležniki razšli z iskreno željo, da bi se sloga in vzajemnost širila in vtrjevala med prebivalstvom ljubljanskim, in da bi imeli še velikokrat priliko obhajati enako lepe in prigrčne veselice. G. županu pa zakličemo tudi mi: Na mnogaja leta! Taaffe se je včeraj telegrafično zahvalil za zaupnico.

(G. Ivan Zor), telegrafični oficijal, ki je bil pred nekimi leti prestavljen v Černovice, došel je te dni v Ljubljano, kjer mu je zopet podeljena prejšnja služba.

(Odbor za osušenje močvirja) je imel v sredo 7. t. m. sejo. G. inženir Podhagsky je poročal o svojih nasvetih za osuševanje in kultiviranje močvirja. Po projektu bi znašali stroški za uravnanje Ljubljaniče 724.000 gl., za uravnavo Gruberjevega kanala 412.000 gl. in za postranske potoke 568.000 gl., tedaj skupaj 1.704.000 gl.

(Dež) skoraj vsaki dan nekoliko poškopri, in Medardov pregovor se dozda potrjuje. Ob enem nastal je bil v nedeljo zvečer takov hlad, da je barometer v pondeljek zjutraj kazal samo 8 stopinj gorkote, ko smo jo sicer imeli že 25. Procesije sv. Rešnjega telesa so se pa vendar srečno izvršile v četrtek in v nedeljo, in je začelo deževati, ko so bile že dovršene.

(Ogenj) nam je naznanil v nedeljo zvečer ob 10. uri strel z grada. Gorela je hiša na močvirju. Požarna bramba mestna zbrala se je nemudoma in hitela gasiti.

(Iz seje mestnega zbora ljubljanskega.) 3. junija. (Konec.) Hribar utemeljuje svoj predlog, naj se sestavi peticija do slavne vlade in do državnega zbora „za vpeljavo slovensščine v srednje šole in v uradnije.“ Govornik omeni resolucije drž. poslanca g. dr. Vošnjaka za vpeljavo slovensščine v srednje šole; resolucija je bila tudi sprejeta. Takrat se je mestni zastop izrekel zoper izpeljavo take resolucije, dasiravno je v Ljubljani silo malo pravih Nemcev. Govornik nasvetuje tedaj naslednjo peticijo: Državna osnovna postava 21. decembra 1867 navaja v članu XIX med pravicami državljanov tudi enakopravnost vseh jezikov v šoli, v uradnijah in javnem življenju. Ljudska štetev 31. decembra 1. 1881 je dokazala, da je na Kranjskem, južnem Štajarskem, južnem Koroškem, v pokneženi grofovini Goriški, v okolici Tržaški in v Istri večina prebivalcev s slovenskim občevelnim jezikom; po teh deželah je tedaj slovenski jezik deželni jezik, ki mora vsled po-

stave jednake pravice imeti, kakor drugi jeziki v Cislajtaniji. A slovenski jezik teh pravic nima.

To pa je v nasprotju z enakopravnostjo, kakor je izrečena v postavi, v nasprotju z naravnimi pravicami, vsled katerih ima vsak narod pravico, izobraževati se na podlagi materne jezika. Je pa to tudi velika krivica, ki se godi prebivalcem te dežele, ki morajo, kakor drugi odrajtovati davek v krvi in v denarju.

Vkljub tem nepovoljnim razmeram je pa slovensko ljudstvo v jeziku toliko napredovalo, da je pravdosodno ministertvo v svoji naredbi dne 18. aprila t. l., št. 20.503 izpoznalo, da je slovenski jezik popolnoma sposoben za sodnije. Da bode moglo slovensko ljudstvo dalje izobraževati svoj jezik, kakor je to postavno dovoljeno, in da se bode mogla slovenska mladež izobraževati na podlagi svojega maternega jezika, kar je edino pravo pedagoško načelo, po katerem se pride do splošne omike, tedaj prosi zastop ljubljanskega mesta: 1. naj se po postavnem potu skrbi za to, da bode v smislu člana 19 osnovnih postav slovenski jezik učni jezik na srednjih šolah po deželah, kjer Slovenci stanujejo. 2. Isto take naj se po postavnem potu izvede popolna enakopravnost slovenskega jezika pri vseh javnih uradih po zgoraj omenjenih deželah.

Sr. svet. dr. Schaffer govori bolj obširno zoper ta nasvet. — Kar tukaj pove, slišali smo že večkrat, namreč slovenski jezik ne more biti učni jezik, kajti ni bukev, ni učnikov za to. Učenci se ne bodo naučili nemškega jezika toliko, da bi ž njim izhajali na višjih šolah. Ljudstvo si ne želi slovenskih srednjih šol. Govornik pokliče tudi dr. Miklošiča na pričo, ki je govoril zoper česko vseučilišče, in konečno meni, čudno je to, da se take važne reči sklepajo, kakor da bi kozolce prevračali.

Sr. sv. dr. Zarnik misli, kar se tega prekučevanja tiče, naj le pomisli prejšnja večina, kako je zavzela z nasvetom dr. Schreya ob 8 uri zvečer, ko slovenskih svetovalcev drugi ni bil navzoč, nego g. Regali. Na vrat na nos je bil nasvetovan z nujnim predlogom protest zoper resolucijo, ki je bila sprejeta v državnem zboru za vpeljavo slovenskega jezika. Sedanji večini se to ne more očitati. Nasvet je bil pravilno na dnevnem redu, vsak je bil o tem podučen, o prekučevanju ne more biti govorjenja. Slovenskih učnih moči je zadost. Miklošičeve besede ne dokazujejo nič, on je zoper vseučilišče govoril, a zanj glasoval.

Srenjski svet. dr. Bleiweis pravi, da so zdravniki, prišedši iz českich srednjih šol tako dobro poučeni, kakor da bi prišli iz kake nemške univerze.

Sr. svet. Dežman misli, da bode kranjskim poslancem hvalo vedel, ako bode ustanovljena v Ljubljani zgol nemška gimnazija. Kar pa se tiče vpeljave slovenskega jezika, je ministerski predsednik tako obljubil slovenskim poslancem, da se bode zgodilo kar moč, tedaj je ta prošnja zastarela!?

Sr. sv. dr. Zarnik misli: ta peticija ima namen zbrisati madež onega protesta, katerega je dr. Schrey strmoglavil zoper Vošnjakovo resolucijo.

Sr. svet. Hribar brani obširno svoj nasvet, ki se sprejme s 15 glasovi zoper 4.

Samostalni predlog srenj. sv. Regalija za stran naprave brvi čez Gruberjev kanal sprejme dr. Zarnik in nasvetuje, naj se precej danes v načelu sklene naprava brvi. Zoper predlog je srenj. svet. dr. Suppan, in župan na to opomni, da bode inženir Podhagsky te dni predložil načrt za izboljšanje

Gruberjevega kanala, takrat se bode videlo, kaj se ima storiti v tej stvari. Dr. Zarnik umakne svoj predlog, isto tako tudi Potočnik svojega, naj se dovoli bratoma Koslerjema napeljati vodo v kanal v dolgi ulici, ker se ima kanal „še pregledati.“

(Občni zbor tukajšnje požarne straže) je bil v nedeljo 4. t. m. v mestni dvorani ob 9. uri. Navzočih je bilo nad 100 udov, predsedoval je sr. svetovalec Doberlet. Perovodja g. Rütting poroča o društvu; iz tega zvev, da je požarna straža pret. leta 20krat klicana bili k požarom, med tem je bil večji ogenj na Glinicah in na Ilovici. Društvo šteje sedaj 116 udov, tedaj 7 več nego v pret. letu. Med čuvajem na Gradu in magistratom je telefon. Spremenjene statute je potrdila vlada in srenjski svet odobril. Odbor je dal pravilo za vežbovanje natisniti, vsak ud je dobil navod. Blagajnik A. C. Ahčin poroča: Prihodkov je bilo 3519 gl. 48 kr. isto toliko stroškov. G. Rütting, blagajn k podpiralnemu zavodu, pravi, da je ta zavod imel 1434 gl. 4 kr. stroškov. Ta zavod se je pomnožil za 800 gl. in ima sedaj 3202 gl. 33 kr. V imenu pregledovalnega odseka poroča g. Jurij Dolenc, ter pravi, da ste obe blagajnici v najlepšem redu, in nasvetuje, naj se blagajnikoma izreče hvala za njih požrtvovalni trud, kar se jednoglasno odobri. Med tem stopi v dvorano g. župan, radostno pozdravljen. Stotnik g. Doberlet ga nagovori in mu priporoča požarno stražo v pokroviteljstvo. G. župan se zahvaljuje za njega imenovanje v častnega člana, ter pravi, da sprememba v osebi ne bode vplivala na razmerje med županom in stražo. — G. Doberlet hoče biti še dve leti ud požarni straži in to obljubi županu, in potem sprejema poverenje od udov. Za stotnika potem volijo vslikoma in radostno g. Doberleta, ki izreče svoje poverenje županu in se zahvaljuje za volitev. Potem so volili po listkih. Poveljniki čet so gg.: Franc Schantel, A. C. Ahčin in Henrik Gallé. Perovodja: G. Rütting. V odboru kot zaupni možje gg.: Franc Fleischer, Matija Jelenčič in Feliks Noli. V pregledovalce so voljeni gg.: Karl Ahčin, Ferdinand Thuma in Feliks Dolenc.

Javna zahvala.

Odhajajoč iz Oseka 6. t. m. zaradi bolehnosti v začasni pokoj na svoj dom, in neimajoč prilike se od vseh svojih sočutnih prijateljev posloviti, nastopim s tim najlezjo pot javnosti, da se jim toplo zahvaljujem za mnoge dokaze sočutja v svojem prejšnjem težavnem službovanju, kajti nova vikarija v Oseku, ustanovljena 1876., ni, — po svoji ne-navadni podlagi, — kar si bodi in za duhovnika! Enako se zahvaljujem tudi vsem duhovnijam iste vikarije, ki so se solznimi očmi v forovžu in na potu me čakajoči od mene poslavljali in mi tako mojo hojo s svojim sočutjem zlaževali.

Ravno tako tudi onim trem gospodom duhovnikom, ki so me nekaj časa spremljevali, zlasti še čast. g. I. P. kaplanu v S., ki me je skoraj do mojega doma spremiti blagovolil. Bog poverni vsem stotero!

Marko Vales,
duhoven v začasnem pokoju.
P. Ajdovščina-Šmarija na
Primorskem.

Prečastiti duhovščini

po mestih in deželi se ponuja v službo izurjen cerkovnik, ki je zraven tudi krojač, ter obeta svojo službo natanjčno in zvesto opravljati. Kaj več pové opravništvo „Slovenca.“ (1)

Telegraščne denarne cene 12. junija.

Papirna renta 76 60 — Srebrna renta 77 30 —
Zlata renta 94 40 — 1860letno državno posojilo 130 40
Freditne akcije 326 50 — London 120. — — Cen. kr.
oskini 5.66. — 20-frankov 9.54.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.